

Qvadripartitae Conciones Stanislai Grodicii Societatis Iesv

Qvarum Primae, Timorem Sanctvm Incvtiunt; secundae Fidem Catholicam confirmant; tertiae Spem erigunt; postremae diuinam in nobis Charitatem excitant ...

Continet sex Dominicas Quadragesimae, & coenam cum paßione Domini

Grodzicki, Stanisław

Ingolstadii, 1609

Concio II. Fides.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56003](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56003)

ego, ait alter, sed absolutio mihi data non fuit: ideo stat sententia, aut non confiteri aut querere aliquem rudem sacerdotem qui me absoluat. Dummodò absoluat, an non audisti illa ipsius Saluatoris ore prolata verba. *Nunquid potest cæcus cæcum ducere, non ne ambo in foueam cadunt?* Et nota quæso verbum *ambo*. Vterque enim vestrum in æternum ruit interitum. Itaque non sic impii non sic, sed repudiatis impedimentis, propter quæ absolutio vobis denegatur, euomite, vt toties dictum est, totum hunc panem venenatum ex stomacho mentis vestræ, in sinum boni confessarii, vt absolutione rite accepta, & hic gratiam & illic gloriam æternam obtinere valeatis, per Iesum Christum dominum nostrum. Amen.

Luc. 6. 39.

CONCIO II.

FIDES.

Q Vanto res excellentior, tanto occultior, ac inuentu, cognitu, credituq; est difficilior, quo vero est abstrusior, eo siue ad

h s

acqui-

FRAY.
DESSA-
THANÆ
ET POTE-
STAS
SPONSI
AC SPON-
SÆ.

*Quod est ex
cellentissimum
illud etiam
abstru-
sissimum patet.
1. In inani-
matis.*

*2. In homi-
ne.*

*3. In scien-
tia.*

*4. In me-
chanicis.
Hinc mos
prudentium.*

*Adem fecit
Christus.*

*In omnibus
articulis si-
dei.*

acquirendam, sive ad credendam rem illam pluribus opus est medijs ac dispositionibus. Id in natura, id in arte, quæ naturæ est imitatrix, id in ipso authore. naturæ Deo videre licet. Ex rebus inanimatis aurum, & lapilli preciosi æstimantur maximi; at quot & quantum eruendis illis è cavernis terræ labores; tum in discernendis veris à falsis requirantur trapezitarum experientia, quis ignorat? Hoc ipsum in homine viventium excellentissimo, in quo corpus quidem patet omnibus, anima verò latet plurimum, hoc ipsum in scientijs, quæ quo præstantiores, eo abstrusiores; hoc ipsum denique in mechanicis apparet artibus, quæ quò subtiliores, eò ad perdiscendas illas, plus & industriæ & tēporis requiritur. Hinc fit ut nemo prudens, scientiæ artisve alicuius peritus, tyronem eius ignarum, ad intima artis illius statim admittat, sed in vilioribus exercet eum, sicque ad altiora capestenda disponit. quod si tyro facere recusaverit, rejicitur, aut innumeris ars ipsius scatebit erroribus. Id ipsum universæ naturæ, scientiæ artisque author & conditor Deus Christus Iesus observare solet, Is enim pro immensa sua bonitate & misericordia, ne quæ creditu sunt perdifficilia, impossibilia omnino videantur, antequam ea proponat, dispositiones quasdam præmittere solet. Exempla huius diuinæ ipsius gratiæ sunt

funt tot, quot abstrusiores fidei numerantur articuli, prout cuilibet puro & humili corde querenti facile liquet. Nobis duo euenta sufficiant: alterum cuius festum circa hæc tempora celebrare consueuimus; alterum quod præ manibus habemus. Illud est, virginem concipere, ac postea parere: quod ne videretur fidem humanã penitus excedere, præmisit Deus conceptionem & partum sterili-um, ac ætate decrepitarum foeminarum, longe quidẽ à partu virginis diuersum, non modicam tamẽ ad id, quod nos profite- mur, credendum, habentem dispositionem, proinde Angelus Gabriel, loquens cum virgine mox matre futura, vti hoc argumento voluit. Alterum vero exemplum est, sanctissimum Eucharistiæ sacramentum, cuius cum alias tum vero in hodierno Euangelio ty- rum, & ad credendum dispositionem ha- bemus eximiam. Non credunt id tyrones nostri hæretici, qui male à malo dæmone se- ducti, cum illotis quod dicitur manibus di- uina tractare, & sine vlla dispositione altissi- ma scrutari volunt, in mille incurrunt erro- res, quibus & se ipsos perdunt, & alios infi- ciunt.

*1. Exemplum
conceptionis
Virginis.*

*2. Sacramen-
ti Eucharis-
tiæ.*

*Hereticorum
Vesania.*

*Prop. V. p̄
ca cõtinet.*

Quid ergo agemus? Opem illis pro virili nostra parte hac ratione ferre studebimus. Primo, quid nam Christus Dominus, ante, & in institutione huius sacramenti præsti- terit

terit nobis beneficii summatim referemus: deinde quomodo è contrario Sathan ei resistit, ac ad singula benefacta rebelles quosdam excitari ostendemus: postea peculiariter de hoc Evangelio agemus: tum quid in hoc sacramento à Christo statutum quidue in potestate Ecclesiæ relictum fuerit demonstrabimus: ad extremum quomodo hinc fides, à perfidia dignosci, fraudesq; dæmonis agnosci possint aperiemus. Da Christe Iesu ita id faciamus, vt omni perfidia & impietate euitata, ac reiecta, ad participandum hunc cibum sanctissimum, digni per te effici mereamur.

*1. PVN-
CTVM
Beneficia
Christi cir-
ca Eucharis-
tiam.*

Inter alia quæ in religione Christiana, ratione quidè penitus impenetrabilia, creditu vero omnium sunt difficillima, numeratur Eucharistiæ sacramentum. Nec immerito. Hoc enim est, in quo & axiomata, & placita multa antiquorum philosophorum, à regina Theologia (qua dere egimus ante octiduum) sunt plurimum castiganda, & intellectus noster in captiuitatem redigendus in obsequium Christi, & fidei ipsius, vt nos docet Apostolus. Neque vero quæ eius est bonitas & misericordia, defuit saluator noster Iesus, quin præpararet, & firmaret populum sibi acceptum in hac fide sanctissima, fecitque id non vno sed multis modis, quos ad sex capita reducere possumus, nempe ad pro-

*Ex sex capi-
tibus colli-
guntur.*

prophetias, quæ fuerunt de hoc sacramento instituendo, ad figuras, quæ multè valde exsisterunt, ad præparationem, quæ paulo ante ab ipso Christo facta præcessit, ad promissionem datam ab eodem, priusquam constitueretur, ad solemnem institutionem, ac deniq; executionem siue usum. Omnia hæc fuisse tractare, nec postulat necessitas, nec ratio instituti nostri patitur.

Itaque ex sex prædictis capitibus, singula *1. Ex præ-*
tantummodo argumenta insinuabimus. Et *phesia.*
prophetia quidem occurrit Zachariæ, qui postquam, tum ingressum Christi Domini Ierololymam in asello: tum alia præclara prædixisset fidei nostræ mysteria, caput illud sic concludit: *Zach. 9. 17.*
Quid enim bonum eius est, & quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines? Quæ verba recte sane de Eucharistia accipiuntur. Quid enim melius, quid pulchrius, quid excellentius vel dedit, vel dare potuit Christus Dominus Ecclesiæ suæ, quam seipsum, sub speciebus panis & vini? Nihil equidem: quicquid enim aliud aut dedit, aut dedisset extra Deum fuit & fuisset, hic vero ipse Deus est. Quo pane seu frumento electi pascuntur, è quo vino virgines germinantur. Vinum enim hoc contrarias omnino habet qualitates vino communi & naturali. In naturali enim teste Paulo *Ephes. 5. 18.*
est luxuria: istud autem ut
ex

ex Propheta audis est *germinans virgines* & omnem castitatem & continentiam procreans. Experiuntur id qui ad participandum hoc sacramentum deuote, & frequenter se comparant. Et ista est tum consolatio, tum utilitas nostra in Ecclesia sancta Catholica, quibus si hæretici se spoliarunt, quid aliud nos agere conuenit, quam ut ab eodem docemur Apostolo Deum pro illis rogare, ut

a. Tu. 2. 26

resipiscant à Diaboli laqueis à quo captiui tenentur? Neque refert quicquam etiam si infideles hoc scripturæ testimonio non moueantur, cum fideles & sancti moueantur plurimū. E quorum numero fuit D. Hieronymus, qui ante mille ducentos annos locum hunc de Eucharistia intellexit, & alii multi, quos potius imitemur quam hæreticos, qui & sancti non sunt, & clarissima etiam scripturæ sacræ testimonia eludunt, ac nihili faciunt.

2. Ex. figu.

tu Manne.

Ex figuris huius sacramenti Manna sufficiat, præclara omnino esca, utpote è cælo aereo demissa, sine labore habebatur, eratque

Exo. 16. 31.

quasi semen coriandri album. gustusque eius quasi simile cum melle. At quid hoc ad nostrum panem?

Sap. 16. 20.

qui & cæli est impyrei, & omne delictamentum in se habet & omnis saporis suauitatem? Nostro n. magis, quam illi cibo, hoc sapientis seruire encomium apud me dubiū non est vllum. Quod si tū cupiam id non placet, placeant saltem ea, quæ Christus ipse

flatim

statim post Euangelium hodiernū differit, & cibum hunc cibo illi Manhu dicto multis præfert nominib. Sequitur præparatio, quæ cum propria sit huic quam tractamus hystoria, de ea peculiari puncto agemus. Dispositioni adnectitur promissio, quam ut nobis traderet D. Ioannes, præter suam consuetudinem, miraculum hoc ab aliis Euangelistis conscriptum repetit, addendo & disputationem, quæ hinc exorta fuit, & quæ dixi promissionem illis factam verbis. *Ego sum panis* Ioan. 6. 61.
viuus qui de celo descendit, si quis manducauerit ex hoc pane viuet in æternum, & panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Daturum igitur se hic pollicetur: dedit autē in vltima, quam in mortali corpore habuit, cum discipulis cœna. Ibi enim hoc sacramentum instituit, ut tres Euangelistæ, & quartus D. Paulus testatur, quod nec ipsi dissentent aduersarij, qui sacramentum quidem ibi constitutum fuisse concedunt, sed tum de modo, quo illo uti oporteat, tum de re, quæ sacramento hoc contineatur quilibet iuxta sensum suum contendit & cauillatur. 6. Ex 6. 10. Vtus denique eius habetur tum in Actis Apostolorum, vbi de primitiua Ecclesia sic scribitur. Act. 2. 42.
Erant autem perseuerantes in doctrina Apostolorum & communicatione fratris panis & orationibus, tum in D. Paulo. 1. Cor. 11. Hæc est igitur bona gratia (id

3. Ex præparatione.

4. Ex promissione.

Ioan. 6. 61.

5. Ex institutione.

6. Ex 6. 10.

Act. 2. 42.

1. Cor. 11.

(id enim verbum Eucharistiæ significat) quam Christus Iesus dominus noster nobis reliquit, adumbrata potius quam explicata.

*II. PVN-
CTVM Re
bello
A simili ex
emplo.
Ex. 1. 18.
Gen. 3. 15.*

Quid ad hæc aduersarius Iesu Sathan? obmutuitne? Minime vero. Quinimo ita hic vires virusque exeruit suum, ut nusquam magis. Sicut enim olim in Ægypto ut deleteret gentem Iudaicam, unde nasciturum sciebat illum, qui contereret caput ipsius, instigauit Pharaonem, ut mactaret infantes Iudæorum: ita hic, imo peius: nihil enim ex dictis intentatum reliquit, omnia oppugnavit, & oppugnat hucusque, non solum per se ipsum, pessima quæque instillando impiis, ut olim scelesto Pharaoni, sed etiam per instrumenta sua, rebelles excitando contra

*Christo Sibi
que contra
dicitur.*

singula quæ recensuimus. O quam sicut alias semper, ita in hoc sacramento impletur illa senis Simeonis de Christo prophetia.

Luc. 2. 34.

Ecce positus est hic in ruinam, & in signum cui contradicetur! Non solum enim contradicetur Christo in cælo, à Lucifero & Apostaticis spiritibus, ut vult Cyprianus, Bernardus, & alii: non solum contradicetur ei in paradyso, à primis nostris parentibus, ut idem Bernardus discurrendo colligit: nō solum contradicetur ei in terrâ, tum ab Herode & aliis, cum hæc à Simeone diceretur, tum magis à scribis & pharisæis, quādo

In cælo,

*In parady-
so.*

*In terra to-
to tempore.*

mira-

miracula & doctrinam ipsius calumniabantur: tum vero maxime, quando non verbis modo, sed factis ipsis principes sacerdotum, vna cum gentilibus turpissimæ neci illum tradiderunt: tum denique ab iisdem Iudæis in resurrectione illis verbis: *Dicite aiunt illi scelesti ad milites qui custodiebant sepulchrum quia discipuli eius noctu venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus.* Non solū inquam istis & aliis modis contra dicebatur filio Dei, vel in cælo existenti, vel in terra conversanti, sed etiam vt dixi impletur hæc prophetia in hoc sacramento, & olim per rebelles Iudæos, & nunc per seditiosos hæreticos. Audite & obstupescite, tum ad fraudes dæmonis, tum ad cæcitatem impiorum.

Itaq; quemadmodum is, qui extremo flagrat contra aliquem odio, non solum ipsum, non solum posteros eius, (vt in Pharaone vidistis) conatur è medio tollere, sed etiam dat operam si potest, ne proles illi nascatur vlla: ita omnino sathan per scelestos homines se gessit respectu huius sanctissimi sacramenti. Proinde primum quidem Prophetas, qui illud prædixerunt, mactandos curavit, vt ea ratione memoria illorū e medio tolleretur. Ex horum numero fuit quē citavimus Zacharias, qui occisus est à Ioas Rege Iudæorum ingrattissimo, vt pote qui à patre Zachariæ Ioiada regnum acceperat.

i

Idcirco

*Mat. 28. 13.**In sacramēto modis variis.**Tum vniuersim A similit.**Tum peculiariter. 1. Rebelles contra prophetas.**2. Paral. 24. 21.*

Idcirco scriptura inquit. *Non est recordatus Iudas rex, misericordie quam fecerat Ioiada pater illius secum, sed interfecit filium eius.* Tales sunt omnes qui huic sanctissimo sacramento resistunt, ingratiissimi sane tanti beneficii, quantum nobis Christus in eo contulit.

2. Rebelles
contra fi-
guram.
Num. 21. 5
Peiores no-
stri hære-
si.

Quid dicam de Manna figura huius sacramenti? Neque hæc caruit rebellibus quorum illa vox est apud Moysen. *Anima nostra iam nauseat, super cibo isto leuissimo.* Vere & nostrorum hæreticorum anima nauseat super cibo Eucharistico, quem leuissimum, & nihil non commune cum alio pane habere autumant. Sed caueant sibi velim ab ignitis serpentibus infernalibus, qui certissime plagis grauissimis afficient eos in æternum, nisi tempestiue aspicere per fidem, & adorare per charitatem & veram religionem voluerint, eum, quem serpens æneus præsignauit

Ioan. 3. 13.

Christum Iesum, veraciter hic in sacramento præsentē. Quod si id antesignani facere recusant, vos qui ab illis seducti estis facite quod. Preparatio sequitur, quã hodiernum describit Euangelium, cui aduersantes Capharnaïtas D. Ioannes recenset. Postquam n. Christus per aëlo hoc miraculo reuertisset Capharnaum, loco gratitudinis pro tanto beneficio restiterunt ei in faciem Iudæi dicentes.

3. Rebelles
contra præ-
parationē.

Ioan. 6. 30.

Quod ergo tu facis signum, vt videamus, & credamus

damus tibi? quid operaris? Patres nostri manducauerunt manna in deserto, sic ut scriptum est. Panem de caelo dedit eis manducare. Ac si dicrent; signum hoc quod fecisti panes multiplicando, non est comparandum cum eo quod praestitit Moyses, dando populo panem de caelo, non vna die, ut tu, sed quadraginta annis, idcirco non est quod tibi adeo, ut tu exigis credamus. Illa est vox illorum rebellium: nunc vero multo est deterior meo iudicio, est nostrorum haereticorum. Peius enim haeretici de Eucharistia sentiunt, quam Iudaei, qui utique magnifice senserunt tunc de Manna quod de caelo cadebat, tum de pane hoc in Evangelio hodierno descripto, qui miraculose multiplicatus fuit. Nostri vero rebelles panem sacramentalem a pane vulgari in nullo discernunt. Ceterum Christus dominus murmur Iudaeorum per multis iisque validissimis confutat rationibus, quarum vna est Promissio data de instituendo hoc sacramento, verbis quae iam audistis. Quid deerant ne hic rebelles? Imo aderant, ita ut non plebs modo vel Pharisei, sed et ipsi discipuli, non verbis modo sed etiam factis repugnerent Christo, diuinum hunc cibum promittenti. Verbis quidem cum aiunt: *Durus est hic sermo, et quis potest eum audire?* facto vero cum dicitur. *Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro.* Quibus dicit Saluator. *Hoc vos scandalizat.* O quam id est verum in

*Deteriores
nostri.*

*4. Rebelles
contra pro-
missionem.*

Ibid. v. 60.

Ibid. v. 68.

Ibid. v. 10.
Rebelle in
instituti-
one.
10. 13. 27.

1. Cor. 11.
6. Rebelle
in v. 11.

III. PVN-
CTVM
Euangelii
confertur
sacramen-
to respe-
ctu.
1. Temporis

2. Personæ.

3. Rerum.

nostris hereticis, qui nec hisce pmissis Christi, nec multis aliis credunt. Sed & institutio huius sacramenti rebellionem non caruit. Ibi n. aderat is de quo hic inquit Iesus ad discipulos. Nonne ego duodecim vos elegerim, & ex vobis vnus diabolus est? Iudas videlicet Iscariotes, qui accepto tū sacramēto hoc ad iudicium sibi: tū buccella, post quā introiuit in eū Sathanas, exiit continuo, ad p̄dendū magistrū suū traditor sceleratissimus. Quid vltus huius sacramenti? Is & oī inquietos habuit non paucos, quorū meminit Paulus, & nūc rebelles habet innumeros, de quibus dicam cum primum ea, quæ Euangelii hodiernum nobis hac in parte porrigit explicauero.

Historiam quam hodiernū nobis describit Euangelium, præparationem fuisse quādam ad sacramentum Eucharistiæ, & ipsum miraculum, & ei adiuncta testantur. Declarauimus id ex parte in exordio primæ concionis, demonstramus iam idem copiosius. Et de tempore quidem iam diximus. Pascha vtrobiq; fuisse, hic quidem prope vt noster Ioannes testatur, quando vero hoc sacramentum institutū est, fuit ipsum pascha Iudæorum. Sed & de circumstantia personæ non est quod dicamus, cum clarum sit tam miraculi huius effectorem, quam sacramenti institutorem, eundem Christum Iesum existisse. Ad ea quæ vtrinq; sunt venio. Hæc vero

vero ita conueniunt, vti eōuenire solent, fi-
 gura cum figurato, typus cum re quam ad-
 umbrat. Quamuis n. in modo affinitas sit a-
 liqua, semper tñ illa ab hac, tum essentia tñ
 dignitate, tum vtilitate superatur: quod si a-
 licubi, hic in pr̄mis cōspicitur. Etenim quā-
 uis miraculū hoc eū sacramento conueniat,
 quod vtrobiq; sit panis: multum tñ ab in-
 uicem discrepāt in eo, quod in hoc miracu-
 lo sit semper panis simplex, isq; hordeaceus,
 in sacramēto vero, ante consecrationē qui-
 dem panis est triticeus, post illam autem est
 panis qui de caelo descendit. Christus Iesus. *104. 6. 58.*
 Quanta in ipsa rei essentia differentia? Item *5. Trans-*
 congruunt, quia vtrobiq; sit circa panē ali-
 qua transmutatio: at differunt, quia in ho-
 dierno miraculo fuit Conuersio circumia-
 centis materiæ, in panē hordeaceum: in Eu-
 charistia vero sit transubstātiatio panis tri-
 ticei, in verū corpus Christi Domini. *6. Vitiā*
 Quanta hic præ illo maiestas? Rursum tam hic quā
 illic per cibum datur vita; sed longe differē-
 ter. Hodierna enim esca, ad modicum tēpus
 vitam contulit corpori, Eucharisticus vero
 cibus ille est de quo ipse saluator ait, *qui mā-*
 ducat hunc panem viuet in aeternum. Quantum *ibid.*
 emolumentum? tātum quo maius nullum. *7. Tentatio*
 Sunt & aliq; inter hæc congruentiæ, & dispa-
 ritates. Eiusmodi est, quod & hic PHILIP-
 PVM, & in sacramento alios tentet Iesus, non
 i 3 qui-

quidem illis verbis VNDE E MEMVS PANES
 VT MANDVCENT HI: sed illis, *Hoc est corpus
 meum, Hic est enim sanguis meus.* Quæ multi
 qui s: Christianos vocant, Philippum imi-
 tantes, non omnipotentia dicentis, sed suo
 metientes ingenio, in fide turpiter errant,
 Denique tam hic quam illic facit Christus
 DISCVBERE, sed in cœna solos tantû Apo-
 stolos, hic totum populum per Apostolos,
 quia hic typus tantum est sacramenti, quod
 omnibus est relictum, ibi Apostoli in sacer-
 dotes consecrantur: propterea ibi ipse Chri-
 stus post consecrationem distribuit, hic per
 discipulos id ipsum facit, vt quid in Ecclesia
 & per Ecclesiam, sit gerendum, nos edoceat.
 Id igitur iam videamus.

IV. PVN-
 CTVM
 Potestas
 Christi &
 Ecclesia.
 Regula hæc
 de 10.

Per magni equidem interest nosse, quid-
 nã, sicut in aliis, ita in hoc sacramento Eccle-
 sia facere queat, quid nequat. Rei enim istius
 ignorantia, multos peperit, paritque er-
 rores. Porro regula hæc esto. Quicquid ad
 essentiam sacramenti pertinet, totum id ipse
 Christus instituit, quicquid vero est accesso-
 rium, id in potestate Ecclesiæ totû positum
 est. Etenim tanta est sacramentorum nouæ
 legis maiestas, vt nõ nisi ab ipso Christo Deo
 ordinari potuerint: tãtus ipsius in sponsam
 suam amor, vt quod olim synagoge negarat,
 hoc nunc Ecclesiæ liberaliter concedat. O-
 lim n. Deus minutissima quæq; circa cere-
 monias,

monias, multo vero magis circa sacramēta
qualiacunq; illa fuerunt, ipse per se, dictādo
ea Moyſi, constituit: nunc vero multa Ec-
clesiæ constituenda reliquit. Proinde Pau-
lus Apostolus ex primis Ecclesiæ columnis
cum de hoc ipso sacramento, multis dis-
seruisset, concludit dicens. *Cetera autem cum
venero disponam.* Quod si ab eo petas; unde
nam illi tanta auctoritas, et circa sacramenta
in quib⁹ cardo salutis nostræ vertitur, quip-
piam disponendi? Respondet eximie in E-
pistola quā hodie in sacrosancti officio legit
Ecclesia (quem etiā locum nos alias tracta-
uimus) explicans nobis allegoriam duarum
uxorum quas habuit Abraam, quarum al-
tera libera fuit, & designabat Ecclesiā Chri-
sti: altera ancilla, & vetus testamentum figu-
rabat. Sicut ergo bonus paterfamilias, si v-
xore caret, per se ipsum ordinat omnia agē-
da, seruis & ancillis, quæ deinde sponsæ post-
quam eam duxerit vniuersa committit, ita
omnino in veteri testamento, ex constitu-
tione diuina fere cuncta pendebant, quæ
in noua lege in potestate prælatorum posita
sunt, salua tamen vt dixi ipsorum sacra-
mentorum essentia. Quæ vero perti-
neant ad substantiam, & quæ sint acciden-
talia, ipsa eadem cui hoc Christus reuela-
uit nouit Ecclesia. Contrarium vero vi-
demus & miramur in hæreticis, qui ac-

*Excellentia
noua legis
præ veteri,*

*1. Cor. II.
34.*

*Ratio D.
Pauli.
Gal. 4, 22.*

A simili

*Summa hæ-
reticorum
cæcitas.*

cessoria quidem mordicus defendunt, ideoque Ecclesiam scindunt, essentialia vero tam circa numerum sacramentorum, quam circa alia, quilibet pro libito suo ordinat & reordinat, statuit & immutat. Quanta cæcitas! Sed iam ad proposita accedamus. Neque vero omnia tractabimus, sed illa tantummodo, quæ Euangelium hodiernum nobis insinuat.

*Essentialia
huius sacra-
menti.*

*PRIMUM
Et hic sit
corpus Chri-
sti.*

*REIICIUNT
id sacramen-
tari.*

*Credunt a-
lii omnes
quod astru-
tur.*

*Argumento
ex hoc mt-
vaculo do-
prompto.
NOTA.*

Primum itaque & præcipuum, quod ad essentialiam huius sacramenti pertinet est, ut hic tam verum & reale sit corpus Christi, quam veri & reales fuerunt panes isti à Christo in Euangelio hodierno multiplicati, quapropter necessarium est ex ordinatione Dei, ut ipse Christus seipsum hic statuatur, quod & facit. Non credit hoc Calvinus cum aliis sacramentariis, sed credit non solum Ecclesia per totum terrarum orbem corporibus dispersa, spiritu autem unita: sed etiam Græci, Armeni, Russi, cæteri-que schismatici omnes, & Lutherani, ac alii hæretici multi, Et merito credunt. Quemadmodum enim hic quia & potuit & voluit Christus dominus panes, piscesque istos multiplicare, ideo subsequutum est opus: ita quia in Eucharistia, & voluit & potuit corpus & sanguinem suum relinquere, necesse est ut credamus reliquisse. Quid? Num inficiaris potuisse? At fides quam de
omni-

omnipotentia ipsius habemus, cogit nos id credere. An vero voluisse illum dubitas? Cur ergo de hoc quoque miraculo non ambigis? Maioris ne auctoritatis sunt apud te verba Ioannis dicentis, *VT AVTEM IMPLI- TI SVNT*, quia credis turbas istas satiatis fuisse pane hoc miraculoso, quàm verba ipsius filij Dei asserentis, *Hoc est corpus meum*, quia illis fidem adhibere non vis, nempe esse hic verum, *panem supersubstantialem*, ipsum Christum Iesum. Vel forte præter velle & posse, requiris aliquid aliud in Deo, vt opus perficiatur? Dic quæso quidnam sit istud, & iam non solum à Christianis, sed etià à gentilibus qui solo lumine naturali gubernantur, cõdemnaberis, & stultitiæ argueris. Nec dum vides ad quantam vesaniam, vos vestræ argutiæ induxerunt? In nobis certè requiritur ad opus perficiendum, vltra posse & velle, etiam scire ac nosse, rem illam quæ fieri debet: at illi de quo dicitur, *Omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius*, quis nisi stultissimus rerum omnium notitiam negabit? Sed videor mihi videre, quid tu ad fidem dandam exigis, id videlicet vt sicut turba ista visu, gustu, odoratu, & tactu percipiebat hic fuisse veros panes, & pisces: ita tu iisdem sensibus agnoscas esse hic verum corpus Christi, quod quia non sentis credere recusas. At non recordaris, fidem, in qua tantopere in-

i 5 eptè

Mat. 26. 26.

Mat. 6. 11.

*Ineptitudo
hæreticorū.*

*1. Con. Lu-
men natu-
ræ.*

Heb. 3. 14.

*2. Con. Scri-
pturam.*

Rom. 10. 17
Mat. 26. 26

3. Con. ex-
perientiam.

Gen. 2. 17.

SECUN-
DUM ES-
SENTIALE ESSE
HIC CHRISTUM
ANTEQUAM
MANDUCE-
TUR.

epitè gloriaris esse ex auditu, auditum autem per verbum Christi. teste D. Paulo? Cur ergo verbo ipsius Christi, *Hoc est corpus meum.* nō credis potius, quam tuis sensibus, qui ad ingenerandam fidem nihil faciunt? Meminisse te saltē oporteret, quid cum prima parente tua Eva actum fuerit: Ista enim dum eisdem potius sensibus, quam illi verbo ex ore Dei progresso. *Morte morieris* incautè credit, se, & nos perdidit. Id ipsum certissimo tibi pollicere ni respicias.

Verum progrediamur ulterius, & tum ministrum, tum modum huius Sacramenti indicemus, quorum utrumque itidem à solo Christo Iesu ortum habet. Et minister quidem non est alius quam sacerdos, & consecratus legitimè, & legitime verba consecrationis proferens, quod cum facit, ex pane & vino, fit corpus & sanguis Christi Iesu. Hæc dixerim ad contexendam promissorum seriem. Nam tum de sacrificio, tum de sacerdotibus novæ legis, alias data occasione est agendum, huc id solum spectat, quod ultimo loco positum est, nempe esse in Eucharistia verum corpus Christi, statim post prolata verba à sacerdote, antequam manducetur; imo etiam si non comedatur, quod negant Lutherani, contententes non nisi in usu id fieri, sed iniquè & cōtra scripturam negant. Multis contra istos agere nolo,
duo

duo sufficiant. Alterum mollius ex hoc miraculo: Sicut enim hic multiplicati fuere panes, & pisces, tum in manibus Christi, tum in manibus Apostolorum, ut vult Chrysostomus, & alij, textusq; ipse indicat: erantq; veri panes antequam iis turba vesceretur: ita etiã est verum corpus Christi in manibus sacerdotum, priusquam à quoquam sumatur. Nō enim os sumentium, sed verba diuina illud efficiunt. Alterum argumentum est euidentius ex ipsa, & in ipsa institutione huius Sacramenti. Quæro enim ab istis, quando Christus Dominus protulit verba illa, *accipite & comedite, hoc est corpus meum*. fueritne tum temporis corpus Christi in Sacramento, vel non? Si negant fuisse, falsitatis arguunt Iesum, quod magnæ blasphemiz genus est. Si cōcedunt fuisse, approbent igitur fidem Catholicam, nondum enim erat in ore comedentium Sacramentum quando hæc dicebantur, & tamen erat verum corpus Christi. Quod in calice multo etiam est euidentius, Bonum enim tempus intercedere debuit, antequam vltimus ex eo sumeret, & tamen à principio statim verum fuit quod dixit Christus. *Hic est sanguis meus*. *Mat. 26. 28*

Quid hac demonstratione clarius?

Ad modum quo hic existat corpus Christi venio. Eū nos asserim? neq; esse per loci mutationē, quasi Christi de cælo huc descēdat,

TERTIUM esse hic per transubstantiationem.

ut nem.

1. Probatur ex hoc miraculo.

2. Ex institutione fortissime.

NOTA.

Mat. 26. 28

Mat. 26. 28

*Calumniæ
hæreticorū.* vt nos credere calumniantur Calviniani, neque per Vbiquitatem, quam vocant, & confinxerunt Lutherani, afferentes Christum Dominum, sicut secundum Diuinitatem, ita iuxta humanitatem esse vbiq̄ue, ac proinde etiam in pane, vel sub pane Eucharistico. Sed absint hæc deliramenta ab Ecclesia, quæ delirare & errare nec vult nec potest. Quapropter corde credit & ore profitetur, non aliter, quam per TRANSVBSTANTIATIONEM panis & vini, esse hîc corpus Christi, idq̄ue ab ipso Iesu institutum esse, nec mutari posse. Egimus hæc de re aliquando, sed & nunc agendum est, breuiter tamē, & quantum loci exigit occasio, quæ omit-
tenda non erat. Et primum quidem quod verbo transubstantiationis, hæretici offendantur, quid mirum? Mirum foret si non offenderentur. A principio enim Euangelij hæreticis semper id in vsu fuit, verbis Trinitatis, incarnationis, personæ, & similibus pro necessitate ab Ecclesia inuentis scandalizari, vt vel inde si voles eos cognosceas, ipso etiam D. Paulo teste, qui expressis asseuerat verbis eiusmodi homines languere, circa
questiones, & pugnas verborum. Quam vero iniquè, & insulsè id faciant, videte & obstupescite quæso. Concedunt Ciceroni, Plauto, Terentio, & aliis huius farinae viris portenta vocabulorū inuenire, & ipsi tanquam
ora-

*2. Verbo op-
pugnato as-
gnosceas hæ-
reticos.*

*1. Ex more
omnium.*

2. Ex Apost.

1. Tim. 6. 4

3. Ex Ratione

oraculis, eorum vtuntur adinventionibus, licet (quod mirandum magis) habeant alia eiusdem verbi synonyma, & non permittūt toti fidelium congregationi, vel vnum nouum verbum excogitare, ad noua & omnibus sæculis inaudita mysteria, quæ Deo reuelante didicit, commodius exprimenda! Iustenē. *Videat Deus & iudicet.* Ego vnum ab istis scire vellem, quamam vocula latina, hanc quam nobis hodiernum Euangelium describit transmutationem vocari velint? Respondent, vel vniuersali (generali dixisse debueram, ne aures istorum offendam) nomine, vel periphrasi se tunc vsuros. Cur ergo idem non facitis ad exprimendas nugas nugacissimas, sed per omnes Nizolios, Calepinos, Thesauros inquiritis verbum rei illi proprium, quod si non inueneritis, ipsi excogitatis, & vultis vt alij eo vtantur, cum ipsi virorum sanctissimorum, doctissimorum, eloquentissimorum tam Græcorum quam Latinorum verbis vt renuatis, non quod mala sint, sed quod malam vestram doctrinam confodiant?

Verum pugnas verborum vt nos monet Apostolus relinquentes, ad rem ipsam accedamus. Quæro itaque ab istis, vnde nam hi panes fuerint, quibus tot hominum millia sunt saturata? Non puto tam impudentes futuros hæreticos, vt dicant aliunde eos al-

latos

*4. Ex Eu
uangelio.*

*Occurritus
responsionis.*

*Probat. &
Transub.
ex Euang.*

latos fuisse, cum Euangelistæ apertè testentur, quinque tantum panes Christo oblatos esse, eosq; nō proprios, sed à puero acceptos, vt miraculū in aliena peractū materia fieret illustrius. Quī ergo panes isti multiplicati fuerunt? Nescio an alios modos excogitare poterint aptiores, quam quos à sanctis ante mille ducentos annos inuentos legimus, nēpe vel per transmutationem aëris, aut alterius materiae panibus illis & piscibus adiacētis, in panes & pisces; aut per creationem, nō quidem nouorum panū & piscium, sed nouarum particularum, panes & pisces istos auctos fuisse. Si primum concedunt, quare igitur per Deū in Sacramento idem, vel pene idem non solum negant, sed etiam oppugnant tam atrociter, vt malint totam turbare Ecclesiam, quam suā deserere pertinaciam? Ego certè (præter id, quod idem hīc Christus sistatur, qui iam antea est) ratione transmutationis, non aliam hīc differentiam video, quam quod in hodierno miraculo, non solum accidentia quædam, sed etiam materia rerum ex quibus transmutatio facta est, remanserit, noua forma inducta; in Eucharistia vero præter accidentia panis & vini remanet nihil. An negabunt omnipotentiam Dei materiam quoque vel in nihilum redigere, vel transformare posse? Quod si vero alterum, hoc est creationem admiserint, quid

*Differentia
inter hanc
transmu-
tationem
& transub-
stantiationem.*

*Item inter
creationē.*

quid facient aliud, quam difficiliori concessio, quod facilius est pro absurdo absurde reputare? Quis enim rationis particeps, non cēset, multo esse difficilius ex nihilo aliquid, quam ex re vna aliam efformare? Vtique hic adest materia circa quam agēs occupari potest, quæ ibi penitus abest. Non possum præter meā consuetudinem, longiorem S. Ambrosij non adducere in medium sententiā, in qua omnia quæ diximus, ad vnguem expressa mihi esse videntur. Is igitur loquens de hoc Sacramēto inquit, inter alia [Tu forte dicis. Meus panis est vsitatus, sed panis iste, panis est ante verba Sacramētorū, vbi accesserit consecratio de pane fit caro Christi] ecce transubstātiatio. Pergit. [Ergo sermo Christi hoc conficit Sacramētum. Quis sermo Christi? Nempe is quo facta sunt omnia. Iussit Dominus & factum est cœlum, iussit Dominus & facta est terra, &c.] ecce creatio. Subdit [si ergo tanta vis est in sermone Domini Iesu, vt inciperent esse, quæ non erant, quanto magis operatorius est, vt sint quæ erant, & in aliud commutentur] ecce quod modo diximus, comparando creationem cum transubstantiatione. Porro Ambrosio consentiunt cæteri Patres, tam Græci quam Latini, qui transmutationem hanc variis insigniunt nominibus & exemplis: Ac tandem, & ad rem penitus explicandam,

&c

*Ambr. lib.
4. de Sa-
cram. ca. 4.
Ambrosij
de dictis e-
ximum te-
stimonium.
NOTA.*

*Transub-
stantiatio-
nis vocabu-
lum quādo
E cur cœ-
pit.*

& ad vniformitatem in dicendo conseruati-
dam Ecclesia Christi, ante quadringentos
circiter annos, verbo transubstantiationis
vti cœpit: quod miro omnium Orthodo-
xorum consensu, & susceptum, & approba-
tum, & hucusque seruatum fuit semper. E-
ant iam qui animam suam perditum ire vo-
lunt, & contempta tot millium sanctissimo-
rum & doctissimorum, quodque caput est
totius Ecclesiæ auctoritate, perditorum ali-
quot hominum, qui vix quicquam aliud,
quam negare omnia sciunt, sequantur ob-
literationes; Videbunt olim miserimi, quid
hac sua effecerint proteruia, & insipientia.

*Congruen-
tius mi-
raculis cum
transubstā-
tiatione.*

Cæterū omissis aliis, quæ adduci possent,
tum auctoritatibus, tum rationibus, ex hoc
quod præ manibus habemus miraculo, tam
transubstantiationis, quam præparationis ad
Eucharistiam, aliquot congruentias osten-
damus. Quarum prima sit, è verbis, quæ &
hic, & in vltima cœna habentur **ACCEPTIT**
IESVS PANEM. Vnde tale à minori quod
dicitur formo argumentum. Si simplex tan-
tum modo contactus Christi, miras, & non-
nunquam substantiales effecit transmuta-
tiones, leprosos mundando, cæcos illumi-
nando, surdos & mutos sanando, ad vitam
denique mortuos reuocando, tactu enim
manus filia Archisynagogi, tactu loculi fi-
lius viduæ ad Naim resuscitatus fuit, quæ
trans-

*1. Ratione
acceptio-
nis
panis à mi-
nori.*

*Matt. 8. 3.
Mat. 9. 20.
Mat. 7. 33.
Mat. 9. 27.
Luc. 7. 14.*

transmutatio substantialis fuit, nempe ca-
 daueris in viuum hominem transformatio.
 Si ergo inquam solus contactus Christi tan-
 tum potuit, quātum valebit cum hodierna,
 tum vero illa in cœna vltima solemnī panis
 in manus acceptio, tantum equidem vt cum
 in hoc miraculo, tum multo magis in insti-
 tutōne huius Sacramenti, veram, realem,
 & substantialem necessum sit concedere
 transformationem. Altera congruentia in
 verbis illis D. Lucæ, *Et benedixit illis* (pani-
 bus videlicet) notatur. Nam vt alias iam ali-
 quoties è scriptura deduximus, benedictio
 Dei nunquam transit inanis & vacua, sem-
 per enim confert aliquid siue accidentale, si-
 ue essentialē, prout in panibus & piscibus i-
 stis videmus, idemq; in vltima cœna, per be-
 nedictionem cuius ibi fit mētio factum cre-
 dimus. Imo multo efficacius, Si enim hic
 creditur transmutatio essentialis, etiamsi ea
 verbis non exprimat, quanto magis cre-
 enda est in institutione Sacramenti, vbi ex-
 pressis verbis Christus effectum benedictio-
 nis suæ explicans inquit: *Hoc est corpus meū:*
Hic est sanguis meus? Quæ mens sine mente,
 hæc inter se conferendo, obscurioribus cre-
 dit, clarioribus vero non vult fidem adhibe-
 re? Audite eundem Ambrosium pulchrè
 hac de re ibidem differentem. Ait enim.
 [Probemus non hoc esse quod natura for-
 mauit;

*2. Ratio
 benedictio-
 nis istidem;
 Luc. 9. 16.*

*Mat. 26. 26
 28.
 NOTA.*

mauit: (ecce evidens testimonium panem
ibi non esse) sed quod benedictio consecra-
uit, maioremque vim esse benedictionis
quam naturæ, quia benedictione etiam na-
tura ipsa mutatur.] Quam eximie! & hæc
est fides Catholica. Denique ea quæ superius
diximus, conferendo hoc Evangelium cum
Eucharistia, huc quoque spectant. Neque
pluribus de his quæ Christus in hoc Sacra-
mento per seipsum constituit agere volo. Ce-
tera enim alteri occasione, & tēpori referuo.

*Accessoria
huius Sa-
cramenti
Ecclesia
commissa.*

*1. Tempus
quod mu-
satum.*

1. Cor. 11.

*Typus in
Evangelio.*

Transeo ad illa, quæ sponsæ suæ commi-
sit Iesus, ac in potestate eius esse voluit, pro
loco & tempore ordinanda, vel dispensanda.
Ea vero sunt ut dixi, quæ ad essentiam non
pertinent Sacramenti, sed sunt illi adiecta,
Circumstantiæ à nostris vocantur. Quarum
prima sit TEMPORIS. Notum est enim om-
nibus ex tribus Evangelistis, & D. Paulo hoc
Sacramētum in sua institutione, vesperi, ce-
na legali absoluta, distributum fuisse, & hoc
ipsum Corinthios factitasse constat: nunc
vero non nisi matutino tempore, & ieiuno
stomacho, etiam ab hæreticis sumitur. Quo
authore? Proferant hæretici vel vnum iota
de hac mutatione ex scriptura, quam se so-
lam sequi gloriantur. Et quia non produ-
cent quicquam, agnoscent tandem Ecclesiæ
auctoritatem, in re sanè haud parvi momēti:
de quo alias. Iam vero typū hodierni Euan-
gelij

gelij intueamur, in quo vtrumque conside-
rare possumus. Nam & tardam horam fuisse
testantur alij Euāgelistæ, cum primis autem
illa verba Matthæi: *vespere autem facto.* nihil *Mat. 14. 17*
ominus plerosque ieiunos fuisse, cum Apo-
stoli qui ideo dimittere iubent turbam, *ut e-*
untes in castella emant sibi escas, ne videlicet ni- *Ibidem.*
miam fame debilitentur, tum miraculum i-
psum loquitur.

Secunda circumstantia est PRÆPARA- *2. Latio pe-*
TIONIS, quam in institutione fuisse per lo- *dum qua*
tionem pedum Apostolicorum constat ex *relictæ.*
D. Ioanne. Eam vero cessasse & apud nos, & *Ioan. 13. 22*
apud schismaticos, & apud hæreticos expe-
riencia clarum est. Quæ auctoritate? Oston-
dant hæretici scripturam. Nulla est, sed est
consuetudo Ecclesiæ, quæ in talibus dispen-
sare posse affirmamus, nos negant illi. Quæ *In cena*
vero conscientia, quod negant observant, i- *Dom. Con. a*
psi viderint, nos plura de hac re agemus,
quando quæstionem de vna specie excutie-
mus. In Evangelio hodierno nullus huius
rei typus conspicitur, forte propterea, quia
ita in Ecclesia geri debere Spiritus sanctus
præuidit, & hic insinuavit, nempe cessare id
debere.

Tertia circumstantia est PERSONÆ, in *3. Persona*
qua magna quoque est vis Ecclesiæ. Hæc *quarum*
enim quosdam quidem adultos propter de- *quadam*
licta à communione repellit; infantes vero *arcentur &*
alicubi *flagitiosos.*

alicubi quidem admittit, alibi vero ab ea ar-
 cet, iuxta antiquam consuetudinem, quæ
 in talibus norma esse debet. Illis qui infan-
 tibus dant communionem fauet aliquantu-
 lum Euangelium hodiernum. Paruulo-
 rum enim meminit Matthæus, quos vsos
 esse hoc cibo vix dubium esse potest. Pro
 iis vero qui infantes arcent, est tum Dauid,
 qui adorationem, tum Paulus qui discretio-
 nem; & reuerentiam in sumendo hoc cibo
 requirunt; quorum nihil fieri potest ab in-
 fantibus. Imo reperitur in eis magna irre-
 uerentia tanti Sacramenti, quod ipsum Chri-
 stum continet. Quam ob causam etiam i-
 bi, vbi olim mos iste viguit, iam est abroga-
 tus. Hæretici vt solent diuisi sunt. Hus e-
 nim adeo infantibus communionem ne-
 cessariam esse ait, vt omnes qui illam non
 dant ipse damnatus damnet, alij vero ple-
 rumque nobiscum sentiunt, quamuis scri-
 ptura quam solam iactant nulla ad hoc ni-
 tantur.

*Mat. 14. 21.
 Vt infan-
 tes.
 Psal. 21. 30.
 1. Cor. 11.*

*4. Locus
 qui templū
 & ubiq.*

*Morem
 Caluini
 NOTA.*

Quarta circumstantia est **LocI**, qui
 quamuis ad vsum huius Sacramenti proprius
 sit templum ipsum, potest tamen imo & de-
 bet deferri ad ægros in lecto decumben-
 tes, quod prohibent Calviniani, atque ita
 suos in extremis positos Sacramento priuāt.
 Et vero si rem ipsam non fidem eorum spe-
 ctes, bene id equidem faciunt, tum ne sibi,
 ægro.

ægotisq; maiorem pariant damnationem; tum quod vanissimum sit cum modico pane ad illum venire, qui multis panibus eiusdem farinae domi suæ abundat. Ad eandem loci circumstantiam pertinet dispensatio in usu altaris quod vocant portatilis. Eximia sanè facultas, qua non distributio modo, sed & oblatio corporis & sanguinis Christi, ubique locorum (dummodo sine periculo, & irreuerentia id fieri possit) liberaliter conceditur. Fluxisseque id creditur ab ipsis Apostolis, qui non solum in domibus fidelium, sed etiam in egyptis, & sepulturis martyrum Missas celebrabant. Porro si id hæretici rident, quid mirum, cum isti totius antiquitatis sint osores perpetui? Rideat etiam Christum Dominum, qui hodiernum miraculum, quod aliquantulum huius rei typum gessit, in desertis locis expedire voluerit.

Vsu altaris portatilis.

Quinta circumstantia est **MODI**, quo hoc Sacramentum distribuitur, nempe aliquando quidem sub vna, aliquando vero sub vtraque specie prout Spiritus sanctus qui regit Ecclesiam, dispertiendum iudicauerit. Fremunt hinc hæretici, & plenis contra nos buccis debacchantur, sed etiam si rumpatur, nunquam tamen efficiunt, ut quod Christus Iesus sponsæ suæ benignè contulit, proteruia ipsorum euacuetur. Ut quis in Sacramento accipiat verum corpus Christi, essenziale est:

5. Modus sub vna specie.

vtid sub duabus, vel sub vna specie sumat, id omnino accidentarium, ideoq; dispensabile est. Verum quia hæc causa longiorem requirit tractationem, ad aliud tempus differenda erit. Nunc satis sit notasse hoc, & monuisse, quod neq; in hoc miraculo, quod præparatio quedam ad hoc Eucharistiæ Sacramentum fuit, neq; in alio ei simili, quando septem panibus quatuor virorum milia Christus pavit, neq; (quod maximum) in usu huius Sacramenti, quando Iudæi recens conuersi illud sumebant, vlla alicuius potus mentio fiat.

Reiectio.

Argumenta insinuantur.
Mat. 15. 35

V. PVN-CTVM Antihæta Summa Fraudum demonii.

Vltimum quod proposueram aggredior, & tum fraudes, quas hic dæmon struxit stru- itq; tum quonam modo, & fides à perfidia, & Ecclesia à synagoga Sathanæ discerni que- at compendio ex dictis demonstro. Et quod ad machinas quidem diaboli attinet, eas tam per Iudæos contra Prophetas, cõtra figuras, contra præparationem & promissionem, quam per hæreticos contra eadem, & con- tra institutionem, usumque huius Sacramē- ti excitatas, continuatas, augmentatas, & ad summum impietatis, vt dicerent, non est hic Christus, deductas, audiuitis. Eas igitur, & agnoscere sciatis, & cauere studeatis, non vestro, sed illorum, quos vobis Christus sui loco reliquit iudicio confidentes; sic enim non ab errabitis aliquando, & si ab errastis, ad amplectendam rursus veritatem, quæ in sola

Vsus.

sola est Catholica Ecclesia remeabit. Signa porro veræ fidei & perfidiæ hîc notata & examinata generalia quidem duo sunt: alterum quod iam iam audistis. In hac enim cõgregatione, in qua per gratiam diuinam nos sumus, & prophetiæ, & figuræ, & præparationes, & promissiones, & institutio, & vsus, & alia quæcunque traduntur, de hoc Sacramento, grato suscipiuntur animo, & exactè ad amissim omnia obseruantur. Alterum quia hîc vnique quod suum est tribuitur, & quidem quod Christi est proprium, nunquam mutatur, quod vero liberaliter ipse sponsæ suæ reliquit, in his pro ratione temporum, personarum, locorû, modorum, sit alternatio, prout Spiritus sanctus qui Ecclesiam regit immutadum censuerit. Hæc est maxima, & consolatio, & firmitudo nostra, quæ ex eo magis magisque crescit, quod videamus istos qui hinc se segregarunt, in contrarios planè, (notate hoc rogo diligenter) labi defectus: & ea quidem quæ essentialia sunt Sacramenti, pro libitu suo absque vilo scrupulo consciëntiæ mutare: ea vero, quæ adiectitia sunt, pro immutabilibus reputare. Istud est iusto Dei iudicio, præmiû superbiæ, hæc merces proprii iudicij & pertinaciæ. Quod vt constet liquidius ad singularia descendamus.

Itaq; apud nos in Ecclesia Catholica, eademque

k 4

*Duo signa
generalia
fidei &
perfidiæ.*

*Consolatio
& firmitudo
Catholicorum
maxima.*

*NOTA.
Extrema
hereticorum
caecitas.*

*1. Signum
Ecclesiæ.*

demque Romana creditur, non solum in
 coelis: sed etiam in terris in hoc Sacramen-
 to, reperiri verum ac reale corpus Iesu Chri-
 sti Domini nostri, quia id ipse immutabili-
 ter constituit & ordinavit. E contrario Cal-
 uiniani aliique sacramentarij hoc quod est,
 ut ita dicam essentialissimum huius Sacra-
 menti pernegantes, communionem quan-
 dam spiritualem ingerunt, suisque identi-
 dem inculcant, miro artificio & dæmonis a-
 stu, quem aliquando longo discursu oport-
 ebatur denudare. Apud nos præterea ex ea-
 dem Christi ordinatione immobili credi-
 tur, non aliter quam per ministerium sacer-
 dotis verba Christi ritè proferentis, in Eu-
 charistia statim præsentari corpus Christi.
 Quod Christi statutum repudiantes Luthere-
 rani, asserunt non nisi in usu id fieri, atque
 ita non verbis verbi omnipotentis, sed ori,
 vel gutturi suo præsentiam Christi contra
 scripturam evidentem, & omnem rationem
 impudenter adscribunt. Apud nos item
 creditur, non aliter quam per conuersionem,
 seu transubstantiationem panis & vini, in
 in corpus & sanguinem Iesu, ipsum hinc ad-
 esse, iuxta perennem institutionem suam,
 Cui resistentes omnes nostri temporis hæ-
 retici, alij quidem vbiuitatem sibi confin-
 xerunt, alij cælo Christum includentes,
 fallacem illum in dictis suis effecerunt. Vi-
 dete

*Fraus Cal-
 uiniana.*

*2. Signum
 Ecclesie.*

*Impuden-
 tia Luthere-
 rianorum.*

*3. Signum
 Ecclesie.*

dece iam apud fictores ne ac blasphemos i-
stos, an non potius apud nos, qui contrariū
eis cum tota antiquitate sentimus, Ecclesia
Christi reperiatur? Addam etiam istud, a-
pud nos creditur, non alia materia ad confi-
ciendum hoc sacramentum vti quenquam
posse, nisi ea in qua ipse Christus dominus
consecrauit, nempe pane, & vino. Hanc illi-
batam Christi constitutionem ita hæretici
violant, vt Philippus quidem Melancthon,
mulum loco vini concesserit, alii vero in
defectu panis triticeī, sub orbiculis raparum
suum distribuerint sacramentum. Et bene
sane iuxta fidem illorum, si enim vbique
Christus est præsens secundum humanita-
tem, tantundem profecto erit sub rapa-
rum vel caparum, quam sub panis orbi-
culis eum accipere. O execratio! ò vesa-
nia!

Vt vero tam crassos suos cooperiant er-
rores ac deliria, quid excogitarunt? Id vide-
licet: videntes Ecclesiam ex iis quæ ad essen-
tiam sacramenti non pertinent, alia quidem
relinquere, alia vero immutare. (Nam hoc
quoque muneris est ipsius, res tanti quanti
valent facere) ipsi hæreticorum Coriphæi
repudiatis illis quæ substantialia sunt sacra-
menti, adiectitia tanti assimant, ac si tota vis
ac maiestas Eucharistiæ in illis consisteret.
Inde Lutherani vt clara voce verba conse-
cratio-

*Deliria Lu-
theranorū
& blasphē-
mia Calu-
ni.*

*4. Signum
Ecclesiæ.*

*Vesania Lu-
theranorū.*

*5. Signum
Ecclesiæ.*

*Stultitia o-
mnium hæ-
reticorum.*

erationis proferantur vel contentur inculcant. Inde Calviniani sessionē suam ad mensam, & ne extra Synagogam detur Eucharistia urgent. Inde tam hi quam illi vsum vtriusque speciei, magnis clamoribus, & sexcentis in Ecclesiā calumniis, exigunt. Cur quæso? Nempe vt aliquid loqui videantur, vt synophantiam suam tegant, vt miseræ plebæ tenebras offundant. O quam præclare illud Christi domini in Phariseos dictum i-

*Ministri
hereticorum.*

Duces cæci.

Mat. 23. 24.

alicem, camelum autē glutientes.

Vere duces cæci,

qui quidnam sit essentielle sacramenti. neq;

ipsi vident, neq; vidēre alios patiuntur. Vere

excolantes culicem,

qui scrupulum suis in

is formant quæ sicut accessoria, ita in pote-

state Ecclesiæ posita sunt. Vere camelum glu-

tientes, quia omnia huius sacramenti intima

depascentes, reiicientes, conculcantes, nul-

lo hac in re tanguntur conscientia remor-

su. Vtinam tandem aliquando resipiscere,

& tam suæ, quam eorum quos seduxerunt

animabus consulere velint, antequam illis

obueniat, quod statim Christus subiungit

dicens. Væ vobis scribæ & Pharisei hypocritæ.

Scribas enim seipso ipsi faciunt, cum & Do-

ctores se vocant, & scripturæ interpretatio-

nem sibi usurpant. Pharisei vero, id est di-

uisi sunt, quia & ab Ecclesia se diuiserunt, &

inter se in mille discinduntur partes. Hypo-

critæ

critæ

erita sunt maxime Calviniani, qui vix vnquam populo suam sententiam sincere aperiant, praesertim circa hoc sacramentum, ita vt plebs putet in Eucharistia, vere & realiter esse corpus Christi in terris, idque ministros suos sentire contendant, quod ipse haud semel ex ore ipsorum audiuit: cum tamen ministri istorum, tantum hinc distare corpus Christi sentiant, quantum distat supremum caeli, à superficie terræ. Quid hypocrisis ista scædus, nequius, noticiuumque magis? Nihil certe, propterea timeant illud Christi Iesu. Væ Væ, terribile sane, magis quam non modo dici, sed & cogitari potest, quod tamen certo certius illis obueniet, ni tempestiue virus suum, tum per hæresum abrenunciationem, tum per veram contritionem, tum per peccatorum suorum, quorum meminisse possunt synceram confessionem legitimo sacerdoti factam eiiciant, & euomant. Faxit Deus, vt id faciant.

*Hypocrita,
NOTA.*

Vitam respiciant.

CON.